

Украинцам, судя по опросу, помимо работы над достижением высоких показателей в промышленности и экономике, помимо обеспечения демократии и верховенства права, борьбы с коррупцией, развития гражданского общества, осуществления сотрудничества по региональным и международным вопросам, предупреждения конфликтов, регулирования кризисов и решения многих других вопросов и задач, поставленных на пути в ЕС. Прежде всего, стоит прислушаться к себе и окончательно понять свои приоритеты, а далее работать в ключе повышения своей самооценки и самоуважения, т.е. над извечными нашими проблемами. Лишь в этом случае, ожидаемый результат закономерно наступит.

Литература:

1. Корреспондент. – 2005. - № 39 (178). – 8 октября. – С.7.
2. Попов Г. Турция у ворот // Корреспондент. – 2005. - № 39 (178). – 8 октября. – С.48-50.

CZARNECKI Paweł St. – Dr (Варшава, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie) U ŹRÓDEŁ POSTMODERNIZMU U EUROPIE

Postmodernizm jest jednym z najistotniejszych kierunków rozwoju sztuki, literatury oraz myśli ludzkiej w ostatnich trzech dziesięcioleciach XX w. oraz w pierwszych latach XXI stulecia. W swoim szerokim znaczeniu jest terminem bardzo rozciągliwym, używanym w wielu kontekstach, jak: architektura, malarstwo, muzyka, poezja, powieść, na określenie elementów, którym jest wspólny pluralizm stylów, a także pragnienie odrzucenia pretensji kultury modernistycznej. Myśl postmodernistyczna jest równoznaczna z odrzuceniem i krytyką wyrosłych z Oświecenia wartości. Tego typu postmodernistyczna postawa jest reprezentowana przez myślicieli o nastawieniu liberalno-komunitarystycznym i przez neopragmatystów (Richard Rorty), obwieszczających koniec przypisywanej wywodowi filozoficznemu roli uprzywilejowanego głosiciela prawd [1, 711].

Za protoplastę postmodernizmu uważany jest niemiecki dziewiętnastowieczny filozof Friedrich Nietzsche (1844 - 1900), który w swoim dziele „Tako rzecze Zaratustra” występował przeciwko współczesnemu sobie kierunkowi rozwoju kultury europejskiej, od wieków bardzo silnie zakorzenionej w chrześcijaństwie oraz pielęgnującej antyczne greckie ideały racjonalności oraz obiektywności. Kolejnym protoplastą postmodernizmu jest niemiecki egzystencjalista Martin Heidegger (1889 - 1976), krytykujący metafizykę świata zachodniego [2, 647].

Termin „postmodernizm” został po raz pierwszy użyty w 1964 r. przez amerykańskiego krytyka-marksistę Frederica Jamesona. Z czasem zaczęto nazywać w ten sposób wszelkie zjawiska i pojęcia, charakterystyczne dla rozwoju kultury w świecie zachodnim. Zniknęły wszelkie bariery pomiędzy

kulturą wartościową a masową oraz pomiędzy sztuką a konsumeryzmem. Zamiast stabilności zapanował „chaos” rozmaitych stylów, często konkurujących ze sobą (hiper-rzeczywistość).

Postmodernizm jest szerokim i różnorodnym ruchem intelektualnym, zmierzającym do całościowego przemyślenia reguł i wartości, na których opierała się dwudziestowieczna kultura europejska i amerykańska. Dyskusja intelektualna toczyła się nad kresem nowoczesności i tym samym wkraczaniem cywilizacji w epokę postnowoczesną. Objęła swoim zasięgiem wszelkie objawy kultury. Głównymi dyskutantami byli: Jean Francois Lyotard, Jürgen Habermans, Michael Baudrillard, Jacques Derrida, Richard Rorty, Gianni Vattimo, Frederic Jameson, Wolfgang Iser, Daniel Bell i Peter Bürger [3, 389].

Według „Nowej encyklopedii powszechnej PWN” postmodernizm stanowi ogólne określenie nowych tendencji we współczesnej sztuce i kulturze, filozofii, nauce, życiu społecznym oraz politycznym, jak również sposobów ich opisu [4, 273 – 274]. Pojęcie postmodernizmu jest używane w trzech znaczeniach:

1) okresu rozwoju kultury, następującego po okresie modernizmu, liczonego od schyłku XIX w. (ze szczytową fazą w latach 1910 - 1930), do połowy XX w., zapoczątkowanego w latach sześćdziesiątych poprzedniego stulecia na gruncie literatury amerykańskiej, a w następnych latach rozwijającego się także w Europie Zachodniej; w tym zakresie stosują go najczęściej krytycy literatury (L. Fiedler, I. Hassan), sztuki (R. Krauss) i architektury (Ch. Jencks);

2) epoki kulturowo-cywilizacyjnej, następującej po epoce nowoczesności, liczonej od czasu narodzin oświeceniowego światopoglądu w XVIII w. po lata sześćdziesiąte XX w.; podstawowym problemem myśli postmodernistycznej jest konieczność odrzucenia, bądź możliwość krytycznego przewartościowania dziedzictwa Oświecenia; tego typu rozumienie pojęcia postmodernizmu nałożyło się na wcześniejszy literacko-artystyczny jego sens i rozprzestrzeniło przede wszystkim we Francji (J. F. Lyotard, J. Derrida, G. Deleuze, J. Baudrillard), a następnie w Stanach Zjednoczonych (H. Silvermann, R. Rorty);

3) „kondycji postmodernistycznej”, czyli uwarunkowań sytuacji społecznej, gospodarczej i mentalnej we współczesnym, postindustrialnym i wyrafinowanym technologicznie stanie cywilizacji zachodniej; podstawowymi obiektami krytyki ze strony postmodernistów są: wysoko pojęte kryteria racjonalności, koncepcja autonomicznej i obiektywnej nauki, idee jedności całości i systemowości, wszelkie całościowe teorie filozoficzne i polityczne [Ibidem].

Niektórzy autorzy polscy, jak Zygmunt Bauman, zamiast nazwy „postmodernizm” preferują na określenie zjawiska pojęcie „postnowoczesności”. Jest to ich zdaniem wieloaspektowy termin, używany

między innymi w celu oznaczenia współczesnej epoki w dziejach sztuki, jak również zachodniej cywilizacji, która nastąpiła po modernizmie, a także kierunków i zjawisk w sztuce, które następują od mniej więcej końca lat siedemdziesiątych XX w., nurtu w literaturze występującego od drugiej połowy lat pięćdziesiątych XX w. i stylu w architekturze ostatniego trzydziestolecia. Postmodernizm preferuje także specyficzny kierunek uprawiania filozofii, a głównymi przedstawicielami tego nurtu są: Jean Francois Lyotard, Jean Baudrillard, Frederic Jameson. Reprezentują oni nurt filozoficzny zwany przez jego przedstawicieli „teorią”. Powyższe pojęcie pojawiło się już w 1880 r., ale popularność zyskało dopiero dzięki rozprawie Arnolda J. Toynbeeego pt. „Studium historii”, której pierwsze tomy ukazały się w pierwszej połowie lat pięćdziesiątych ubiegłego stulecia. Toynbee twierdzi, że postmodernizm jest epoką „intelektualnej anarchii” oraz rewolucji i wojen. Miała ona nastąpić jeszcze w końcu XIX w., co wiązało się z postępującym upadkiem racjonalistycznego świata oraz narodzinami psychologii, która bada nie prawa natury, lecz głębię ludzkiej podświadomości. Wyjaśniając pojęcie postmodernizmu, należy podkreślić, że nie był on bardzo szerokim kierunkiem sztuki drugiej połowy XX w. [5, 8 – 205].

Literature:

1. *Encyklopedia filozofii* (red.) T. Haendrich, Poznań 1999, t. II.
2. Podsiad, *Słownik terminów i pojęć filozoficznych*, Warszawa 2000.
3. G. Dziamski, *Postmodernizm* (w:) „Encyklopedia kultury polskiej XX wieku. Od awangardy do postmodernizmu” (red.) G. Dziamski, Warszawa 1996.
4. *Nowa encyklopedia powszechna PWN*, Warszawa 1996, t. 5.
5. Szerzej: E. Kuryluk, *Hiperrealizm - nowy realizm*, Warszawa 1979.

Червона Л.М. – к. філос. н.
(Київ, Ін-т вищої освіти)

ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Термін політична культура містить у собі такі фундаментальні категорії як політика і культура. В політології існує багато визначень цього поняття, аналізуючи які можна виділити два принципово різні підходи. Перший, розглядає політичну культуру як сукупність політичних установок, орієнтацій, цінностей тощо. Другий, наряду з політичними ідеями включає також діяльнісний аспект: соціальну практику, політичну поведінку. Цей підхід видається більш вірним і науково обґрунтованим. Окреслюючи ознаки цього складного феномена, можна зазначити, що перше, політична культура це не ізольоване явище, а одна з підсистем глобальної культури. По-друге, важливою складовою політичної культури, є рівень оволодіння політичними знаннями і досвідом накопиченим